

Özgür Arun

Prof.Dr.

Bana ulaşabilirsiniz:

- ☎ 0 (242) 227 44 00 (dhl: 3294)
- ✉ arun@akdeniz.edu.tr
- ✉ @OzgurArun
- 🌐 www.ozgurarun.com.tr

YAŞLANMA, SINIF VE TOPLUMSAL CİNSİYET

BAHAR 2026
LİSANS

PERŞEMBE 09.30 - 12.20

OFİS SAATI

Pazartesi 10.00 - 10.30

DERSİN TANIMI

Türkiye çok yaşlı bir toplumdur ve hızla yaşlanmaya devam etmektedir. Bu ders, Türkiye'nin toplumsal yapısını yaşlanma, sınıf ve toplumsal cinsiyet eksenlerinde, yaşam seyri perspektifiyle birlikte analiz eder. Ders boyunca sosyolojinin eşitsizlik ve tabakalaşma birikimi temel alınır; aynı zamanda psikoloji, coğrafya, tarih, edebiyat, sosyal hizmet, gerontoloji, mimarlık ve hukuk gibi farklı disiplinlerden gelen öğrencilerin de takip edebileceği şekilde kavramlar adım adım kurulur ve temel tartışmalar sosyolojik bir perspektifte buluşturulur.

Ders kapsamında eşitsizlik literatürüne giriş; sınıfsal konumun kuşaklararası aktarımı; aile, okul ve işgücü piyasasının yaşam seyri boyunca başarı, kariyer ve eşitsizlik üzerindeki etkileri; Türkiye'de kuşaklararası gelir ve servet dağılımı; yoksulluk ve sosyal hareketlilik; toplumsal cinsiyet, bakım emeği ve kuşaklararası ilişkiler; yaşlılık ve etnisite; sağlık eşitsizlikleri; yaşlı hakları ve yaş ayrımcılığı başlıkları ele alınacaktır. Amaç, "Türkiye nasıl yaşıyor?" ve "toplumsal yaşlanma ne tür eşitsizlik dinamikleriyle birleşiyor?" sorularını güncel veriler ve örnekler üzerinden tartışmalar yürüterek çözümleyici bir çerçeve geliştirmektir.

DEĞERLENDİRME

Dersin değerlendirilmesi aşağıdaki gibidir:

- Tartışma Yazısı I: %15
- Tartışma Yazısı II: %15
- Katılım: %10
- Final: %60

Tartışma I & II, ders kapsamında belirlenen iki tema etrafında hazırlanan tartışma yazılarından oluşur. Konu başlıkları, teslim tarihleri ve teknik ayrıntılar (biçim, kaynak gösterme, değerlendirme ölçütleri/rubrik) dönemin ikinci dersinde ilan edilir. Katılım, derse düzenli devamın yanı sıra okumalarla hazırlıklı gelme ve sınıf içi tartışmalara nitelikli katkı üzerinden değerlendirilir. Final, dersin bütün içeriğini kapsar; kapsam ve uygulama biçimi dönem içinde duyurulur.

DERSİN ÇIKTILARI

Dersi düzenli takip ederek, başarılı biçimde tamamlayan öğrenciler;

1. Yaşam seyri yaklaşımının temel kavramlarını (yaşam evreleri, geçişler, kümülatif avantaj/dezavantaj) tanımlayabilecek.
2. Sınıf ve toplumsal cinsiyetin yaşam seyri boyunca eğitim, işgücü piyasası ve bakım emeği üzerinden eşitsizlik ürettiğini açıklayabilecek.
3. Yaş ayrımcılığını (gündelik, kurumsal, politika düzeyi) sınıf ve toplumsal cinsiyet keşişiminde analiz edebilecek.
4. Türkiye'de kuşaklararası gelir/servet, yoksulluk ve sosyal hareketlilikle yaşlanma dinamiklerini ilişkilendirerek yorumlayabilecek.
5. Yaşlı hakları ve uluslararası mekanizmalar bağlamında hak ihlallerini tanımlayıp değerlendirebilecek; temel hak-temelli argüman kurabilecek.
6. Seçilmiş ulusal/uluslararası araştırmaları okuyup özetleyebilecek; bulguları sınıf-toplumsal cinsiyet-yaşlanma çerçevesinde tartışmaya taşıyabilecek.

SORUMLULUKLAR & BEKLENTİLER

Derse hazırlık. Haftalık programda hangi tarihte hangi konuyu işleyeceğimiz belirtilmiştir. İlgili okumaları zamanında yapın ve tartışmalara katılın.

Zaman yönetimi. Derse zamanında gelin; geç katılım sınıfın akışını bozar. Erken çıkmanız gerekiyorsa, ders sonrasında paylaşılan materyal/kayıtları takip edin.

Katılım ve devamlılık. Bu dersin kümülatif bir doğası vardır; kaçırılan her hafta sonraki konuları zorlaştırır. Derse düzenli katılım gerekir.

Devamsızlık riski. Derslere katılmanız belirli günlerde mümkün olmayacaksa, dönem başladıktan sonraki ilk iki hafta içinde benimle iletişime geçin; birlikte bir telafi planı oluşturulabilir.

Kültürel atmosfer. Arkadaşlarınıza ve öğretmenlerinize saygılı olun; söz kesmemeye özen gösterin. Farklı deneyim ve bakış açılarını yargılamadan anlamaya çalışın.

ENGELLİLİK

Günlük yaşamda fonksiyonel veya sosyal yönden engellenen öğrenciler, Akdeniz Üniversitesi Engelli Öğrenci Destek Birimi'ne başvurabilirler (<http://engelsiz.akdeniz.edu.tr>). Dersin yürütülmesi, ölçme-değerlendirme süreçleri (sınav/ödev teslimi), ders materyallerine erişim veya sınıf içi katılım konusunda düzenleme gereksiniminiz varsa, dönem başında (dersler başlamadan önce) benimle iletişime geçmeniz yeterlidir. Gerekli düzenlemeleri Engelli Öğrenci Destek Birimi ile koordineli biçimde planlayabiliriz; paylaşılan bilgiler gizlilik içinde ele alınır.

DERS MATERYALİ

Arber, S., & Ginn, J. (1991). *Gender and Later life*. London/Newbury Park, CA: Sage Publications.

Arun, Ö. (2012). Cultivated Citizens? Cultural Capital, Class, Gender and Generations in Contemporary Turkey. *METU Studies in Development*, 39(3), 283-302.

Arun, Ö. (2013a). International Spotlight: Developing a Gerontological Social Policy Agenda for Turkey. *The Gerontologist*, 53(6), 891-897.

Arun, Ö. (2013b). Ageing in Turkey: The Peter Pan Syndrome?. In J. Troisi & H. J. von Kondratowitz (Eds), *Ageing in the Mediterranean*. London: Policy Press.

Arun, Ö. (2014). 'Que Vadis' Türkiye? 2050'ye Doğru Yaşlanan Türkiye'yi Bekleyen Riskler. *Selcuk University Journal of Institute of Social Sciences*, 32(1), 1-12.

Arun, Ö. (2015). Eşitsizliklerin Kavşağında: Çağdaş Türkiye'de Yaşlılık ve Sağlık. D. Alptekin (Ed.), *Hasta Toplum* (pp. 125-144), Ankara: Nobel Yayınları.

Arun, Ö. (2016a). Yaşlılık ve Sağlık. Özben, M. ve Oz, I. (Ed.), *Sağlık Sosyolojisi, ATA-AÖF: Erzurum*, ss.1-19. ISBN: 9789754428308

Arun, Ö. (2016b). Çağdaş Türkiye'de Yaşlılık ve Eşitsizlik. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 6(2), 29-48.

Arun, Ö. (2017a). Yaşlılık. Y. Şişman (Ed.), *Sosyal Sorunlar*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, pp. 118-139.

Arun, Ö. (2017b). Sınıflar, Kuşaklar ve Kültüre Düşkünlük: Antalya Yaşlılık Araştırması (AYA-Faz1) Bulguları. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 7(1), 25-39.

Arun, Ö. (Ed.) (2018a). *Yaşlanmayı Aşmak*. Phoenix Yayınevi

Arun, Ö. (2018b). A Sociological Examination of Ageing Process. In *Social Structure of Turkey*, Suğur N., (Ed.), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, pp.124-147.

Arun, Ö. (2018c). Türkiye'de Yaşlanma Çalışmaları Dün, Bugün, Yarın. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 8(2), 41-61.

Arun, Ö. (2019a). Yaşlananların Bir Çift Sözü Var! Türkiye Artık Yaşlı Bir Toplum. *Birikim*, 362-363, ss. 42-54.

Arun, Ö. (2019b). Bürokrasi Saha Arasında: Yaşlanma Çalışmalarında İlişkiselik. *Strata: İlişkisel Sosyal Bilimler Dergisi*, 0, ss.75-86.

Arun, Ö. (2020a). Eşitsiz Yaşlanmak: Türkiye'nin Serüveni, Alanın Niteliği ve Yaşlanma Gündemi. *Cogito*, 98, ss.89-106.

Arun, Ö. (2020b). Antalya Yaşlılık Araştırması Üçüncü Dönem, 2019 / 2020 Temel Bulgular ve Yerel Yönetimlere Öneriler. Yaşlanma Çalışmaları Derneği Yayınları.

Arun, Ö. (2020c). SOLIS: Yaş Dostu Çevre Değerlendirme Rehberi. Yaşlanma Çalışmaları Derneği Yayınları.

Arun, Ö. (2021a). Rights Violations and Discriminatory Practices Against Older Persons During the Covid-19 Pandemic. Association for Aging Studies Publication.

Arun, Ö. (2021b). Demografi demokrasiyi belirleyecek bu ülkede! Yeni Yüzyülda Yaşlanma Üzerine Söyleşi. *Strata*, 6, ss. 7-28. (Söyleşi: Tolga Ulusoy)

Arun, Ö. (2022b). Türkiye: Yoksullaşarak Yaşlanan Toplum. Yaşlanma Çalışmaları Derneği Yayınları.

Arun, Ö. (2023a). Right to Health and Access to Health Services of Older People in Türkiye. Association for Aging Studies Publication.

Arun, Ö. (2023b). Violence, Abuse and Neglect of Older People in Türkiye. Association for Aging Studies Publication.

Arun, Ö., Binark, M., Taylan, D. Ö., Kandemir, B., & Şahinkaya, G., (2022). Yaşlıların Toplumsal Sınıfı, Dijital Sermayeleri ve COVID-19 Salgınında Bağlantıda Kalma Pratikleri. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 42(2), 387-410.

Arun, Ö., and Holdsworth J.K. (2020). Integrated social and health care services among societies in transition: Insights from Turkey. *Journal of Aging Studies*, 53, pp. 1-7.

Arun, Ö., & Holdsworth, J.K. (2018). Generational Care and Support Mechanisms in Turkey: Identifying at Risk Populations. In *Research on Family Structures in Turkey: Advanced Statistical Analysis*, 2018. The General Directorate of Family and Social Services: Ankara.

AKADEMİK ETİK

Bu derste akademik dürüstlük esastır. İntihal, kaynak göstermeden alıntı, başkasının çalışmasını kendi çalışması gibi sunma, aynı çalışmayı farklı derslerde yeniden kullanma (self-plagiarism) ve üretken yapay zeka araçlarını kaynak göstermeden "yazarlık" yerine kullanma akademik suiistimal kapsamındadır. Akademik sahtekarlık ve suiistimal etik ihlallerdir; tespit edilmesinde etik ilkeler doğrultusunda işlem yapılır. Akdeniz Üniversitesi'nin bilimsel etiğe aykırı davranışlarına ilişkin tanımlar için Etik Kurul sayfasına bakınız: (<http://etikkurulu.akdeniz.edu.tr>). Emin değilseniz, çalışmalarınızın teslimi öncesinde lütfen bana danışın.

Arun, Ö., ve Karademir Arun, B. (2011). Türkiye'de Yaşlı Kadının En Büyük Sorunu: Dulluk. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(4), 1515-1527.

Arun, Ö. and Karademir Arun, B., (2023a). Climate Change Induced Disasters and the Rights of Older People in Türkiye. Association for Aging Studies Publication

Arun, Ö. and Karademir Arun, B., (2023b). Social Inclusion of Older People in Türkiye. Association for Aging Studies Publication

Arun, Ö., Karademir Arun, B., Kocabıyık, S. (2021). The Impact Of Climate Change On The Rights Of Older Persons In Turkey. Association for Aging Studies Publication.

Ayalon, L., A. Chasteen, M. Diehl, B.R. Levy, S.D. Neupert, K. Rothermund, C. Tesch-Römer, H.W. Wahl, (2021). Aging in Times of the COVID-19 Pandemic: Avoiding Ageism and Fostering Intergenerational Solidarity, *The Journals of Gerontology: Series B*, 76, 2, e49-e52.

Binark, M., Arun, Ö., Özsoy, D., Kandemir, B., Şahinkaya, G. (2020). Covid-19 sürecinde yaşlıların enformasyon arayışı ve enformasyon değerlendirilmesi: TÜBİTAK SOBAG 120K613 no'lu araştırma projesi. Yaşlanma Çalışmaları Derneği Yayınları.

Binark, M., Arun, Ö., Özsoy, D., Kandemir, B., & Şahinkaya, G., (2021). Covid-19 Salgınında Yaşlıların Medya Repertuarı ve Enformasyon Gereksinimi. *Strata*, 6, ss.147-165.

Bora, A., (2021). *Kadınların Sınıfı: Ücretli Ev Emeliği ve Kadın Öznelliğinin İnşası*. İletişim Yayınları

Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A social critique of the judgement of taste* (R. Nice, Trans.). Harvard University Press.

Butler, R.N., (1969). Age-Ism: Another Form of Bigotry. *The Gerontologist*, 9(4), 243-6.

Campbell, J., & Huff, M. (1995). Sexuality in the older woman. *Gerontology and Geriatrics Education*, 16(1), 71-81.

Dannefer, D. (2020). Systemic and reflexive: Foundations of cumulative dis/advantage and life-course processes. *The Journals of Gerontology, Series B: Psychological Sciences and Social Sciences* 75 (6): 1249-1263.

Gündüz Hoşgör, A., & Him, M.S. (2018). Karadeniz Kırsalında Yaşlı Kadın İstihdamı: Balık Üretim İşletmeleri vaka Analizi. İçinde Arun, Ö (Ed.), (2018). *Yaşlanmayı Aşmak*. Phoenix.

Günlük Şenesen, G., Arun, Ö., Aykara, A., Sunata, U., Thibert, A.A., Yücel, Y., (2021). *İnsan Hakları Kentleri Göstergeleri*. RWI

Levy B. (2009). Stereotype Embodiment: A Psychosocial Approach to Aging. *Curr Dir Psychol Sci*, 18(6):332-336.

Riley, M.W. (1987). On the significance of age in sociology. *American Sociological Review*, 52, 1-14.

Senex İzleme (2021-2025). *Yaşlılara Yönelik Şiddet ve İhlallerin İzlenmesi*. Yaşlanma Çalışmaları Derneği Yayınları

UNDP (2025). *The Transformative Power of Care in an Ageing Society: Digitalisation in Care Systems and Services for Older Persons*. United Nations Development Programme (UNDP), September 2025, Ankara. ISBN: 978-625-93386-1-3

Walz, T. Crones, (2002). Dirty Old Men, Sexy Seniors: Representations of the Sexuality of Older Persons. *Journal of Aging and Identity* 7, 99-112.

Video

[Senex TV: Yaşlanma Gündemi - 1. Sezon](#)
[Altın Kızlar - Pilot](#)
[South Park - Grey Dawn](#)

Podcast

[Senex Podcast](#)
[Nereden Başlasam: Yaşlılık Sosyolojisi](#)

Dergiler

Senex: Journal of Aging Studies
The Gerontologist
The Journals of Gerontology: Series B
Journal of Global Aging
Educational Gerontology

HAFTA	KONU	OKUMALAR
1.Hafta	Giriş: Dersin amacı, hedefi, çıktıları ve sorumluluklar	Ders izlencesi
2.Hafta	Perspektif: Yaşın Anlamı ve Yaşlılığa İlişkin Efsaneler	<u>Zorunlu:</u> Arun (2019a); Arun (2020a) <u>Önerilen:</u> Levy (2009)
3.Hafta	Yaşam Seyri Yaklaşımı: Geçişler, Eşikler, Kümülatif Avantaj ve Dezavantaj	<u>Zorunlu:</u> Arun (2017a); Arun (2019b) <u>Önerilen:</u> Arun (2018b/2018c); Dannefer (2020); Riley (1987)
4.Hafta	Sınıflar, Kuşaklar, Kültür ve Mekan I: Eşitsiz Yaşlanmanın Toplumsal Uzamı	<u>Zorunlu:</u> Arun (2014); Arun (2016b); <u>Önerilen:</u> Arun (2017b); Arun (2020b / Bölüm VII); Bourdieu (1984)
5.Hafta	Sınıf, Kuşaklar, Kültür ve Mekan II: Yeniden Aktarım; Aile–Okul–İşgücü Piyasası	<u>Zorunlu:</u> Arun (2020a); Hoşgör & Him (2018) <u>Önerilen:</u> Arun (2012); Arun & Karademir Arun (2011)
6.Hafta	Yaş Ayrımcılığını Keşfetmek I: Temel Kavramlar <u>Tartışma Yazısı I:</u> Çocuk Kitaplarında Yaş, Yaşlılık ve Yaşlanma	<u>Zorunlu:</u> Arun (2013b); Butler (1969) <u>Önerilen:</u> Ayalon vd. (2021) Video: <i>South Park - Grey Dawn</i>
7.Hafta	Yaş Ayrımcılığını Keşfetmek II: Araştırmalar <u>Tartışma Yazısı II:</u> Senex İzleme: Yaşlılara Yönelik Şiddet ve İhlallerin İzlenmesi	<u>Zorunlu:</u> Arun (2021a); Arun (2023b) <u>Önerilen:</u> Senex İzleme (2021–2025); Arun (2020b / Bölüm VI) Video: <i>Altın Kızlar - Pilot</i>
8.Hafta	Bakım Ekonomisi: Bakım Alanlar, Bakım Verenler, Bakım Emeği, Toplumsal Cinsiyet ve Eşitsizlik	<u>Zorunlu:</u> Arun & Holdsworth (2020), UNDP (2025) <u>Önerilen:</u> Arber & Ginn (1991); Arun & Holdsworth (2018); Bora (2021); Video: <i>Senex TV – Yaşlanma Gündemi, 1. Sezon</i>
9.Hafta	Yaşlılığın Tıbbileştirilmesi: Sağlık Eşitsizlikleri	<u>Zorunlu:</u> Arun (2015); Arun (2016a) <u>Önerilen:</u> Walz (2002)
10.Hafta	Yaşlılar ve Haklar I: Afetler, İklim Krizi ve Yaşlılar	<u>Zorunlu:</u> Arun & Karademir Arun (2023a) <u>Önerilen:</u> Arun, Karademir Arun, Kocabıyık (2021)
11.Hafta	Yaşlılar ve Haklar II: Sağlık Hakkı, Sosyal İçerme ve Sosyal Politika Gündemi	<u>Zorunlu:</u> Arun (2023a); Arun & Karademir Arun (2023b) <u>Önerilen:</u> UNDP (2025 / Bölüm 2)
12.Hafta	Yaşlılar ve Haklar III: Dijital Eşitsizlikler ve Dijital Haklar	<u>Zorunlu:</u> Arun (2020b / Bölüm V); Arun vd. (2022); UNDP (2025/Bölüm4) <u>Önerilen:</u> Binark vd. (2020); Binark vd. (2021); UNDP (2025/Bölüm3)
13.Hafta	İnsan Hakları Kentleri ve Yaş Dostu Mekanlar	<u>Zorunlu:</u> Arun (2020c) <u>Önerilen:</u> Günlük-Şenesen vd. (2021)
14.Hafta	Türkiye İçin Nasıl Bir Gelecek?	<u>Zorunlu:</u> Arun (2013a); Arun (2022b) <u>Önerilen:</u> Arun (2018a); Arun (2021b); UNDP (2025/Bölüm5)